

การศึกษาสถานการณ์ภาวะการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด – 6 เดือน

กรณีศึกษา : จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดเลย และจังหวัดสตูล

THE STUDY ON GROWTH SITUATION OF THAI CHILDREN FROM

NEWBORN TO 6 MONTHS : CASE STUDIES FROM SUPHABURI, LOEI AND SATUN

วารภรณ์ จิตอารี

สำนักโภชนาการ กรมอนามัย

คำนำ: โภชนาการที่ดี เป็นรากฐานที่สำคัญของการมีสุขภาพดีของคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะช่วงที่มีการเจริญเติบโตตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึงเด็กอายุ 5 ปี เนื่องจากมีการเจริญเติบโตทั้งด้านสมองและร่างกาย ภาวะการเจริญเติบโตที่ดีเป็นดัชนีบ่งชี้สุขภาพโดยรวมของเด็กและเป็นเครื่องบ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และภาวะโภชนาการของมารดาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์หรือขณะตั้งครรภ์ ทั้งมารดาที่ขาดอาหารหรือมารดาที่มีภาวะโภชนาการเกิน ส่งผลเสียต่อภาวะสุขภาพของเด็กตั้งแต่แรกเกิด และเป็นตัวกำหนดภาวะสุขภาพในวัยผู้ใหญ่ **วัตถุประสงค์:** เพื่อศึกษาสถานการณ์ภาวะการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด – 6 เดือน **วิธีดำเนินการ:** ศึกษาสถานการณ์ภาวะการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด – 6 เดือน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและรูปแบบการส่งเสริมการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพของเด็กปฐมวัยไทย ปี พ.ศ. 2561 – 2562 กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กแรกเกิด – อายุ 6 เดือน ที่อาศัยอยู่อำเภอสองพี่น้องและอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอวังสะพุงและอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย อำเภอเมืองสตูลและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล จำนวน 243 คน เก็บข้อมูลโดยการชั่งน้ำหนักและวัดความยาวของเด็ก ณ วันที่เก็บข้อมูล ด้วยเครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความยาวที่ได้มาตรฐานตามที่กรมอนามัยกำหนด และชั่งน้ำหนัก วัดความยาวเด็ก โดยนักวิชาการ สำนักโภชนาการ ที่ผ่านการอบรมมาตรฐานการชั่งน้ำหนัก วัดความยาว และวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรม Microsoft Excel 2013 **ผลการศึกษา:** เด็กแรกเกิด – 6 เดือน ส่วนใหญ่มีภาวะการเจริญเติบโตตามเกณฑ์ทุกดัชนี ได้แก่ มีน้ำหนักตามเกณฑ์ มีส่วนสูงตามเกณฑ์ รูปร่างสมส่วน และสูงดีสมส่วน ร้อยละ 92.2, 89.7, 74.9 และ 71.6 ตามลำดับ เด็กเพศชายสูงดีสมส่วนมากกว่าเพศหญิงคือ ร้อยละ 74.2 และ 68.9 ตามลำดับ เด็กแรกเกิด – 1 เดือน มีภาวะผอมมากที่สุด คือ ร้อยละ 12.9 และเด็กอายุ 5 เดือน มีภาวะเตี้ยมากที่สุด คือ ร้อยละ 20.0 เด็กจังหวัดสุพรรณบุรี มีน้ำหนักตามเกณฑ์ มีรูปร่างสมส่วน และสูงดีสมส่วน มากที่สุด ร้อยละ 93.9, 74.9 และ 75.5 ตามลำดับ เด็กจังหวัดสตูล มีส่วนสูงตามเกณฑ์มากที่สุด ร้อยละ 90.8 และเด็กจังหวัดเลย พบภาวะทุโภชนาการมากที่สุด คือ น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 10.1 มีภาวะเตี้ย ร้อยละ 6.3 และมีภาวะผอม ร้อยละ 13.8 **วิจารณ์และสรุป:** ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมโภชนาการตั้งแต่วัยก่อนตั้งครรภ์ าระยะตั้งครรภ์ าระยะหลังคลอด และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว อย่างน้อย 6 เดือน ซึ่งมีผลต่อภาวะการเจริญเติบโตของทารกแรกเกิด – 6 เดือน และมีการติดตามเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย โดยการชั่งน้ำหนัก วัดความยาว/ส่วนสูงอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก 3 เดือน และขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมโภชนาการและการเจริญเติบโต ตามนโยบายมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ผ่านกลไกความร่วมมือของชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ **คำสำคัญ:** ภาวะการเจริญเติบโต เด็กแรกเกิด – 6 เดือน ภาวะเตี้ย ภาวะผอม ภาวะอ้วน สูงดีสมส่วน

ประชุมวิชาการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 15 12-14 มิถุนายน 2565

โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร

“ก้าวผ่านโควิด
ส่งเสริมการใช้ชีวิตสุขภาพดี”
Healthy active living beyond COVID

การศึกษาสถานการณ์ภาวะการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด - 6 เดือน

กรณีศึกษา : จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดเลย และจังหวัดสตูล

THE STUDY ON GROWTH SITUATION OF THAI CHILDREN FROM NEWBORN TO 6 MONTHS : CASE STUDIES FROM SUPHABURI, LOEI AND SATUN

วารสาร จิตอารี สำนักโภชนาการ กรมอนามัย

ที่มาและความสำคัญ

โภชนาการที่ดี เป็นรากฐานที่สำคัญของภาวะการเจริญเติบโต และสุขภาพดีของคนตลอดช่วงชีวิต โดยเฉพาะช่วงตั้งแต่อยู่ในครรภ์ มารดาจนถึงเด็กอายุ 5 ปี การส่งเสริมภาวะโภชนาการของมารดาตั้งแต่มาก่อนและในระยะตั้งครรภ์ให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อให้ทารกมีน้ำหนักแรกคลอดที่เหมาะสมตามเกณฑ์ และเป็นตัวชี้วัดที่ดีของโอกาสการมีชีวิตรอด การเจริญเติบโต และภาวะสุขภาพในระยะยาวของเด็ก และเป็นตัวกำหนดภาวะสุขภาพในวัยผู้ใหญ่ ปัจจุบันประเทศไทยยังคงพบปัญหาทุพโภชนาการในกลุ่มเด็กแรกเกิด - 5 ปี ทั้งด้านขาดและเกิน ซึ่งพบภาวะเตี้ยมากที่สุด คือ ร้อยละ 15.1 ภาวะอ้วน ร้อยละ 11.0 และภาวะผอม ร้อยละ 6.1 การศึกษาสถานการณ์ภาวะการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด - 6 เดือน ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมโภชนาการและการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสถานการณ์ภาวะการเจริญเติบโตของเด็กแรกเกิด - 6 เดือน

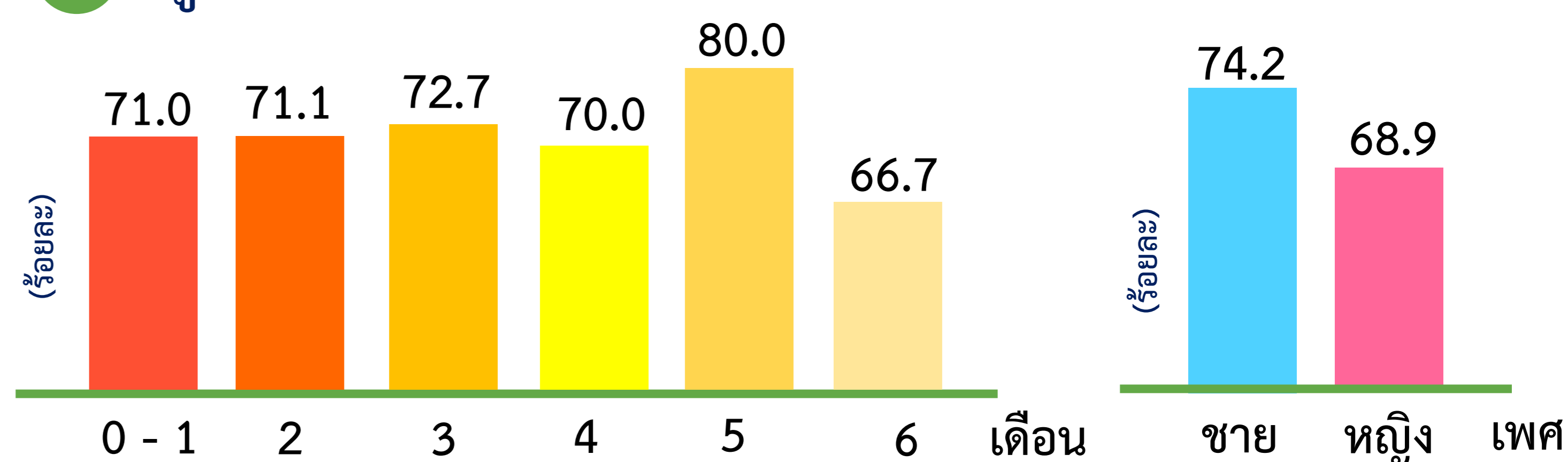
วิธีดำเนินการ

- ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโต และรูปแบบการส่งเสริมการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพของเด็กปฐมวัยไทย ปี พ.ศ. 2561 - 2562
- กลุ่มตัวอย่าง : เด็กแรกเกิด - อายุ 6 เดือน ที่อาศัยอยู่อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอวังสะพุงและอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย อำเภอเมืองสตูลและอำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล จำนวน 243 คน
- เก็บข้อมูลโดยการชั่งน้ำหนักและวัดความยาวของเด็ก ณ วันที่เก็บข้อมูล ด้วยเครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความยาวที่ได้มาตรฐานกรมอนามัย

ผลการศึกษา

- เด็กแรกเกิด - 6 เดือน ส่วนใหญ่มีภาวะการเจริญเติบโตตามเกณฑ์ ทุกดัชนี ได้แก่ มีน้ำหนักตามเกณฑ์ มีส่วนสูงตามเกณฑ์ รูปร่างสมส่วน และสูงดีสมส่วน ร้อยละ 92.2, 89.7, 74.9 และ 71.6 ตามลำดับ

สูงดีสมส่วน

ภาวะทุพโภชนาการ

- ▶ เด็กอายุ 5 เดือน มีภาวะเตี้ยสูงสุด ร้อยละ 20.0 เด็กแรกเกิด - 1 เดือน มีภาวะผอมสูงสุด ร้อยละ 12.9 และเด็กอายุ 6 เดือน มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนสูงสุด ร้อยละ 33.3
- ▶ เด็กจังหวัดเลย มีภาวะเตี้ยและภาวะผอมสูงสุด ร้อยละ 6.3 และ 13.8 เด็กจังหวัดสตูล มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนสูงสุด ร้อยละ 4.6
- ▶ เด็กเพศหญิง มีภาวะเตี้ยและภาวะผอม สูงกว่า เด็กเพศชาย

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมโภชนาการของมารดาตั้งแต่วัยก่อนตั้งครรภ์ ระยะตั้งครรภ์ ระยะหลังคลอด และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุ่อย่างน้อย 6 เดือน ซึ่งมีผลต่อภาวะการเจริญเติบโตของทารกแรกเกิด - 6 เดือน และมีการติดตามเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย โดยการชั่งน้ำหนัก วัดความยาว/ส่วนสูงอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก 3 เดือน และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายมหัศจรรย์ 1,000 วันแรกของชีวิต ผ่านกลไกความร่วมมือของชุมชน ท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในระดับพื้นที่